СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 49. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 1 березня, 1935. VOL. XLIII. No. 49. Jersey City, N. J., Friday, March 1, 1935. THREE CENTS.

СУД ПРОТИ „НАЙРИ"

ПОСТАНОВА „7А" НЕВАЖНА.

ВИЛМИНҐТОН. — У федеральнім окружнім суді перед суддею Джаном Нілдсом відбулася розправа в справі позву федерального уряду проти підприємства „Віртон Стіл Ко." за нарушення закона про відбудову краю („Найру"), а спеціяльно за нарушення постанови „7А" про свобідний вибір представників робітників до переговорів за умови праці.

Федеральний суд говорив у своїм позві, що назване підприємство нарушило цей закон, бо воно обмежало свободу робітників при виборі представників. Щоб федеральний суд мав право справу рішати, федеральний уряд доказував, що підприємство займається торговлею між стейтами. На тій основі федеральний уряд домагався від суду видання судової заборони проти пізваного підприємства.

Суддя відкинув домагання позовника, себто федерального уряду. Суддя заявив наперед, що пізване підприємство не нарушило закона про свобідний вибір робітничих представників своїм піддиранням компанійної юнії. Зрештою, сказав суд, пізване підприємство не займається міжстейтовою торговлею й тому федеральний уряд не може позивати підприємства в федеральний суд.

Суддя признав постанову „7А" закона про відбудову краю неконституційною, бо конґрес не має права видавати закона про підприємства, які не займаються міжстейтовою торговлею, себто не пересилають своїх товарів поза межі стейту.

Уряд заповів апеляцію до вищого суду.

ЩЕ ОДИН УДАР ДЛЯ УРЯДУ.

ЛУИСВИЛ (Кентокі). — Вищий федеральний суд розглянув справу тимчасової заборони, якої домагалися власники копалень мягкого вугля проти заходів федерального уряду встановляти ціни на вуголь, та прийшов до переконання, що конґрес не мав права ухвалювати закона, що обмежує свобідну торговлю.

СУД ПІДДЕРЖУЄ ПРАВО РОБІТНИКІВ ДО ПІКЕТУВАННЯ КРАМНИЦЬ.

НЮ ЙОРК. — Вищий апеляційний суд, розглянувши заборону нижчого суду, видану проти права крамничих робітників до пікетування, прийшов до переконання, що ця заборона не опирається на законних основах та що „робітники в білих ковнірцях" мають таке саме право до пікетування, як робітники, що працюють фізично.

Позовником у тій справі виступало підприємство „Вайс Шу Ко.", а пізваною була юнія продавців подробничих крамниць обуви.

Рішення суддів у справі законів про відбудову краю та „новий розділ" пригадують, що досі суди розглядали 156 подібних справ. З того числа 134 розправи закінчилися рішенням у користь уряду.

УРЯД ЗАПОВІДАЄ ПІДНЕСЕННЯ КОШТІВ ЖИТТЯ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар рільництва Волес заповідає, що в 1935 році пожива буде коштувати родину 11 процентів дорожче, ніж вона коштувала в році 1934.

Ця підвишка прийде ще в першій половині цього року. Як каже цей міністер, уже тепер життя на 4 проценти дорожче, ніж у минулому році.

НЕ ВІРЯТЬ У МОЖЛИВІСТЬ ВРАТУВАТИ КОРАБЕЛЬ.

НЮ ЙОРК. — Корабель „Европа", що поспішив на допомогу вантажному кораблеви „Блерґоврі", який розіслав радіову депешу про загрозливе йому затоплення, не можучи знайти загроженого корабля серед нічної пітьми, заждав до ранку й подвоїв свої пошукування корабля, зглядно лодок, на котрі моряки нещасного корабля висілиб на випадок затоплення корабля. 8 годин він вів ці пошукування, але, не зважаючи на те, що йому помагали ще два кораблі, вони не знайшли найменшого сліду. Остаточно вони рішилися поплисти далі своїми дорогами, потішаючися надією, що великий пасажирський корабель „Олимпик" по дорозі до Ню Йорку буде переїжджати через це місце та може побачить лодки. Одначе назагал усі вже покинули всяку надію знайти 26 моряків „Блерґоврія", тимбільше, що на місці, поданому в депеші загроженого корабля, бачили куски якогось розбитого корабля, а буря лютує ще далі.

ПРОТИ ПРИЗНАННЯ РОСІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Палата послів ухвалила припоручити свому комітетови для заграничних справ розвести слідство над потребою відкликання визнання Росії.

Прихильники резолюції епирають своє домагання зірвати ці відносини на тій основі, що большевицький уряд Росії піддержує комуністичну аґітацію в Америці. В тій справі в конґресі промовляв конґресмен МекКормик з Месечусетс.

Уряд противиться такому зірванню та розсліджуванню цих закидів, але конґрес іде проти волі уряду.

ЯК ЧЕКІСТИ СХОПИЛИ ҐЕН. КУТЄПОВА.

„Лє Жур" оолосив заяву відомого російського редактора-еміґранта Бурцева про таємниче схоплення російського ґенерала Кутєпова. Сталося це в дні 26. січня 1930 р., коли то по ґен. Кутєпову пропав усякий слід. Російські еміґранти перевели на свою руку слідство, яке виявило ось що:

ҐПУ запросило ґен. Кутєпова на свідка в однім процесі проти білоґвардійських старшин, обвинувачених за державну зраду. Тому урядовці ҐПУ написали до Кутєпова листа, повідомляючи, що два вищі старшини большевицького ґенерального штабу бажають з ним говорити, але під умовиною, що ґен. Кутєпов прийде сам на стрічу і збереже цілу розмову в тайні. Кутєпов зявився на умовленому місці тому, що вже давніше ходив на такі тайні сходини. В самоході ґен. Кутєпова захльороформували. Одначе давка хльороформу була засильна і ґен. Кутєпов помер на удар серця. Тому справники передали тіло Кутєпова до большевицької амбасади, звідкіля негайно вислали його в куфрі дипломатичного курієра до Москви на доказ, що своє доручення виконали. Одночасно чекісти надіслали широкий звіт про цілу справу.

ДЛЯ БОЛЬШЕВИКІВ КОЖНИЙ ЗАСІБ Є ДОБРИЙ.

З нагоди приїзду до Москви делеґації чеських журналістів владили большевики кілька імпрез з відповідними промовами. На бенкеті в честь гостей промовляв шеф пресового відділу „наркоміндела" Уманський (Жид з походження), з в своїй промові він підкреслив, що зближення між Совєтами та Чехословаччиною не є висловом часової конюнктури і виходить не з тактичних міркувань, але з культурних й політичних змагань обох народів, що спокоінвику до себе тягнуть.

Ще більшим панславізмом виявив себе сам наркоміндел Літвінов (відомо, також Жид), що на прийнятті чеських журналістів сказав між іншим таке:

„Хоч расові теорії служать тепер принагідно плащиком для варварської ідеольоґії та варварських державних метод, то це не перешкаджає мені підкреслити расові та фільольоґічні звязки між великими народніми племенами нашого союзу та чехословацьким народом".

Таки пригадується: „Цигане, якої ти віри? — „А тобі якої треба?"

Зле стоїть з большевиками, коли вони за авторитет панславізму хапаються!

ЧИ ФРАНЦУСЬКО-ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ПРИЯЗНЬ ТЕЖ ПСУЄТЬСЯ?

Чехословацька преса подає алярмуючі вісти про те, що Франція припинила нагло, не подавши причин, імпорт скляних виробів з Чехословаччини, хоч приписаного договором контінґенту це вичерпано навіть у половині. Внаслідок припинення експорту до Франції кільканадцять чехословацьких фабрик скла в Габльонці і в інших осередках чеського промислу мусітимуть зредукувати кілька тисяч робітників.

Чехословацькі часописи домагаються негайної дипльоматичної інтервенції у французьких властей.

„ҐАЙНТ" ПРО ЖИДІВСЬКУ КООПЕРАЦІЮ І РУЇНУ ЖИДІВ-ХЛІБОРОБІВ.

Варшавський „Ґайнт" бідкається над занепадом жидівської кооперативної організації. Вину за те несе в першу чергу американський „Джойнт", який спочатку підтримував жидівські кооперативи кредитами, а тепер не дає і веде безплатно та неґромадську торговлю. Також чимало винно в тому противжидівське настановлення польського громадянства. В останньому часі зайшло ще таке, що тоді, коли німецькі й українські молочарські організації залишились дальше у своїх кооперативних союзах, то жидівська молочарська організація перейшла з жидівського союзу до польського. Це — пише „Ґайнт" — сталося під натиском львівської хліборобської палати. Не вистарчає Полякам те (кінчить сумно жидівський часопис), що відбирають хліб жидівським інтеліґентам, купцям, ремісникам і промисловцям, але хочуть зруйнувати теж жидівське селянство.

ПІДБІҐУНОВІ ЛЕДИ ТАЮТЬ.

Норвезькі дослідники північного біґуна, професори Свердрупп і Альман, виступили з сензаційними рефератами в геольоґічному товаристві в Стокгольмі про свої спостереження в часі експедиції на Шпіцберґах. Вони ствердили, що великий масив підбіґунових ледів відступає на північ. Протягом останніх 23 років лід стався тонший і відійшов один км. на північ. Оба професори зазначили, що подібне явище зміркували теж совєтські дослідники, особливо на Новій Землі.

ҐЕН. ДЕНІКІН ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ПОХОДУ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

Відомий російський ґен. Денікін заявив журналістам у Білґороді, що відділи його білої армії є по ріжних європейських та американських осередках та що ця армія у відповідний хвилі піде походом проти большевиків. Ґен. Денікін не числить уже на інтервенцію европейських держав; як треба буде, то Денікінови поможе Чан-Кай-Шек. Росію мусять визволити тільки самі русскі. Можливости перемоги білоґвардійців над большевиками є великі.

Чи ці мрії та побажання ґенерала Денікіна здійсняться, покаже недалека майбутність.

ЗАМЕРЗЛИ СІМ ВОЯКІВ.

У Подгоріці в Чорногорі знайшли трупів сімох юґославських вояків, що їх підчас вправ заскочила сніговія. Крім того не вдалося віднайти трох вояків, які теж пропали. Побоюються, що вони також згинули від оков білої смерти.

ЗАГИНУЛИ 4 ОСОБИ.

У чеських горах загинули підчас метелиці 4 особи. Прогулька з 14 осіб вирятувалась.

ЛЕЩЕТАРЯ ПРОБИВ У ЖИВІТ.

У Лисиничах біля Львова прийшло до суперечки між гуртком лещетарів. У суперечці пробили одного лещетаря, 22-літнього Тад. Камінського, в живіт так, що йому випали телеса. Камінського в грізному стані відвезли до шпиталю.

ПРИЛЮДНЕ ПИСЬМО Г. ЗБЕРЖХОВСЬКОГО.

В журналістичних колах у Львові велике враження викликало прилюдне письмо відомого польського письменника Генрика Збержховського, який після 25-літньої постійної праці уступив з редакції „Ґазети Поранної", бо дальша співпраця в цьому деннику не годиться з поняттями журналістичної етики та чести. Збержховський осуджує у свому листі поведінку видавця „Ґазети Поранної", Вишинського зі своїми співробітниками, яким не платив платень, або викидав із праці, причому зовсім не старався забезпечити їх на випадок безробіття.

НА ЗЛОДІЮ ШАПКА ГОРИТЬ.

Совєтське радіо зареаґувало на постанову про скликання Всеукраїнського Національного Конґресу німецькою промовою. Промовець осуджував „петлюрівсько - фашистівську жовто-блакитну контрреволюцію" і запевнив про марність надій „всіляких самостійників та інтернаціоналістів", що надіються відірвати Україну від СССР.

БОРОТЬБА ЗА ДУШІ.

Останніми часами Тернопіль навістила правдива язва релігійних сект (суботники, баптисти, еванґеліки, пятьдесятники, останні явились маріявіти), з яких до найґрізніших належить безперечно протестантизм, відколи тут замешкав ґр.-кат. священик, тепер протестантський епископ, Федів. Його діяконі й заступники „працюють" головно серед українського робітництва, ба, що більше, вже перейшли на цю віру і кілька визначніших наших людей. У неділю, 20-го січня ц. р., в домівці Т-ва „Робітнича Громада" прийшло між Федевом і заступником ігумена оо. Редемпториєтів, о. Більком, до гострої дискусії на релігійному тлі. Збіглося чимало людей.

ХОТІЛА ВТРУЇТИ ЛЮБЧИКА І САМА ВМЕРЛА.

Сільська дівчина Марія Совик з Веренчанки (Буковина) хотіла пімститися на свому любчикови, Гаврилови Савуляковим із Шишківців, за те, що він її покинув і хотів женитися з іншою дівчиною у своїм селі. Вона прийшла до нього, і як він заснув, наляла в рот сірчаного квасу і сама випила. Та парубок схопився й квас виплював, а дівчина струїлася.

ЩЕ ОДИН ПРОЦЕС РУДРОФА.

В городському суді у Львові розпочався процес Станіслава Рудрофа, власника маєтку Броди, обвинуваченого в незаплаченні ґривни в сумі 12 міліонів зл. Як відомо, досі відбулися проти Рудрофа три карні процеси, що принесли йому разом 11 літ вязниці.

УМЕРТВИВ СВОЄ ТІЛО.

В селі Мрози біля Бидгощі повісився господар Бронислав Кутшеба. Самогубство склалося на підкладі релігійного божевілля. В приступі недуги він бичував себе страшенно, постив і умертвляв своє тіло, а критичного дня після довгого самобичування відобрав собі життя.

ПОМЕР ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ, ДОВГОЛІТНІЙ ПОВІСТЯР „СВОБОДИ"

ЛЬВІВ. — Дня 14 лютого ц. р. помер Вячеслав Будзиновський, довголітній посол до австрійської державної ради, письменник і публіцист. Від 1921 р. був постійним дописувачем американської „Свободи", в якій поміщено його 99 оповідань.

Покійний уродився 30 січня 1868 р. у Баворові біля Тернополя, де його батько був народним учителем. Народню школу й ґімназію скінчив у Львові. Щойно до 7-мої ґімназійної кляси пішов до української ґімназії, а дома, вихований мамою Полькою, говорив по польськи. Студіював у львівському й віденському університеті медицину, але не скінчив її, бо вже тоді присвятився публіцистиці. Із львівського університету викинули його за організацію недозволеного студентського віча. Почав писати ще в ґімназії від 1886 р. до соціялістичних часописів анонімно. Дебютував у журналі „Товариш" під редакцією І. Франка, а від 1890 р. почав друкувати брошури на політичні теми, попадаючи відразу в конфлікт з цензурою. У 1894 р. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка друкують його студію „Аґрарні відносини в Галичині", у 1895 р. брошуру „Хлопська посілість і новітні суспільно-реформаторські змагання". Потім зачав редаґувати „Громадський Голос". Друкує свої гуморески й оповідання. Стає співробітником „Діла", а від 1904 року редаґує 4 роки „Свободу" у Львові. Як посол до парляменту, був відомий зі своїх гострих бесід, що зчиняли цілу бурю. Був знаменитим речником української опозиції в парляменті. Був незрівнаним аґітатором, бо поривав серця та розум селянських мас. Відсунувшися по розпаді Австрії від політики, звернув усю свою увагу на популярну белетристику, здібільша на теми нашої бувальщини. Важніші твори Будзиновського: Жнива в Східній Галичині, Хлопський страйк, Ґрунтовий податок, Панщина, Хлопський рай, Державні водні будови і дороги в Галичині, Виборча програма, Страйкуйте, Наші права, Австрія чи Польща, Перестерога, Новітні революції, Злодійська рука, Держава і наше селянство, По смерти Потоцького, Ціпом по хребті, Хмельниччина в Галичині, Козацькі часи в народній пісні, Наші гетьмани, Як Москва нищила Україну, Ішли діди на муки, Історія України, Гетьман Мазепа, Стрімголов, Як чоловік зійшов на пана, Хрунь і чорт, Серце, Осаул Підкова, Під одну булаву, Пластун, Шаґін Ґерай, До віри батьків, Небіжчик ходить, Кров за кров, Міщанка, Пригоди запорозьких скитальців, Пан Гуляйдуша, Не будь звіром, Кожух не на мене шитий, Опришок, З живого медведя, Радник заручився, Гремить і т. д.

СОВЄТИ ЗНОВУ ПРО УКРАЇНУ, ПОЛЬЩУ І НІМЕЧЧИНУ.

МОСКВА. — Волтер Дюранті, американський кореспондент, твердить, що Совєти реалісти і тому не дуже побоюються німецького наїзду. Кажуть, що Пілсудський не такий дурний, щоби позволив Німцям перейти через польську землю, щоб вони заняли Україну нібито для Польщі. Далі, Німці знають, що в Латвії, Естонії, Фінляндії та Польщі є багато ворогів Німеччини. Німці знають, що Совєти мають великого помічника в болоті, баґнах, поганих дорогах, тифі й зимі. Далі числять Совєти сильно на свою армію, добре узброєну, як теж на англійсько-французсько-совєтський союз. Все те повинно відстрашити Німеччину від походу проти Совєтів. Так думають у Кремлі.

САМ ЗНАЄ, КОЛИ ЗІЙТИ ЗІ СЦЕНИ.

ЛОНДОН. — Премієр Ремзей Мек Донелд відповів тим, що домагаються його уступлення з уряду, що він уступить тоді, коли вважатиме, що вже не годен як слід сповнювати своїх обовязків і вповні заважувати на діловодстві. Покищо не думає уступити в цім році, який є 25-літніми роковинами правління короля Юрія.

НАШ ЗЕМЛЯК ФІЛЬМУЄ.

БРІСЕЛЬ (Бельґія). — Відомий фільмовий режисер Евген Деслав, Українець, здіймає тепер у Брісели фільму французькою мовою. Остання його французька верзія фільми „Ню Йорк-Маямі" йшла в Парижі водночас у 45 кінах.

ПОЛЬСЬКА КРИТИКА ПРО ГЛУЩЕНКА.

ЛЬВІВ. — Зприводу вистави образів нашого мистця М. Глущенка поміщено в польських газетах багато ріжних оцінок. Між іншим пише М. Маєвська таке: М. Глущенко є перш за все знаменитим рисувальником, має певну, легку руку, розмах і бравуру. Лінія є в нього фундаментальним композиційним елементом і засобом експресії. Він теж знаменитий кольорист, живий, радісний, що вміє в нижчій гамі кольорів видобувати чудові фіолєтні півтони, або рожеві, зелені й жовті, які надають особливий чар його чепурним рисункам тушем і акварелею. Коли візьмемо під увагу, що Глущенко мистець молодий, працьовитий, солідний і справедливий, то не здиве нас повне признання, яким тішились його вистави в Парижі, Мілані, Стокгольмі, Римі, Відні і т. д.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩОБ НЕ БУЛО КАЯТТЯ

На останніх річних нарадах головного уряду У. Н. Союза порушено цілу низку важних організаційних справ, про що кождий дізнається докладно з протоколу нарад. Та є одна справа, яку треба ще раз видвигнути і на цім місці. Це та, про яку згадує офіційне звідомлення головного уряду У. Н. Союза, а яка відноситься до всіх членів нашої організації, що ще досі остаються в старім роді обезпечення.

Це є остання пересторога уряду нашої організації. Це остання надзвичайна уступка. Вона вже получена з новими коштами для організації. Та, не зважаючи на кошти, зроблено її тому, щоб оминути все, що могло би бути причиною якогось невдоволення в організації. Тому продовжено ще реченець переходу зі старого роду обезпечення до нового — до 30 червня 1935 року.

Та якби знайшовся хтось, що не скористав би з цеї уступки, то хай знає, що актуарій заповів, що резерва тих, що остаються в старім роді обезпечення, не буде вистарчальною. І тому мусить у дуже короткім часі прийти до цього, що треба буде піднести вкладки тим членам, що останутся в старім роді. Це не є щось надзвичайного. Це вже давно наказано зробити багатьом іншим асекураційним товариствам, що мали членів, обезпечених на старі роди обезпечення. І маємо живі приклади щодо цього з організацій, що нараховують членів на сотні тисяч, а де треба було членам, що стояли в старих родах обезпечення, обнизити вартість поліс на значні суми.

Ми не хочемо, щоб таке трапилося і з нашою організацією і з нашими членами. Ми не хочемо, щоб члени тратили та щоби потім нарікали, що організація їх визискує. Тому саме звертаємо увагу всіх тих, що є в старім роді обезпечення, щоби ще раз передумали цю справу. Радимо їм піти до чужинців, до асекураційних знавців, до розумних і чесних асекураційних агентів і поспитати їх про вияснення цеї справи, якщо не хочуть вірити проводи своєї організації, ні тим знавцям асекураційного діла, які є на услугах У. Н. Союза і відомі як найкращі знавці асекурації в Америці.

Кождий, що переходить зі старого роду обезпечення до нового, нічого не тратить, хоч приходиться йому платити трошки більшу вкладку. Він тільки зискує, бо одержує краще обезпечення, модерніше й певніше, яке ратує його від утрати обезпечення у випадках, коли не може платити дальших премій.

Осталося в нашій організації всього 3,300 членів, що ще не перейшли до нового роду обезпечення. Ми апелюємо до них як рідні до рідних, апелюємо від серця до серця і від розуму до розуму: Послухайте нашої ради, бо вона є для вашого власного добра.

В. Біднов.

ЗРУЙНУВАННЯ ЗАПОРОЗЬКОЇ СІЧИ

(6)

Останньому не подобалося, що на території запорозьких володінь збільшувалася людність — вільна, незакріпощена, що там розвивалося хліборобство, підвищувався економічний добробут не тільки без згоди та допомоги уряду, а ще й усупереч його бажанням та розпорядженням. А тому й не диво, що серед російських урядовців зявлялися проекти скасування Запорозького війська; автори їх пристосовувалися до настроїв центру, підроблялися до них. В одному з них говориться, що давніше Запорожці були вбогі, тепер же — багаті, і їх піддані виконують певні „повинности". Де давніше були тільки хутори, там тепер розкинулися великі слободи, живуть „домами", мають жінок, дітей, добре скотарство та промисли... Слободи ці наповнюються всякими втікачами: „Підчас нинішньої війни (себто 1768—1774 рр.) осілилося й оселяється далі багато втікачів від служби та податків з Гетьманщини, новоросійської та слобідської губерній". Запорожці, користаючися обтяженим становищем населення підчас війни, стали закликати всяку „вольность", пообіцявши тим, що до них приходять, дворічні полегкости, й „за цей час населили... великі слободи людністю, що походить з новоросійської губернії, а почасти з Гетьманщини та слобідської губернії". Це все настроювало російський уряд проти Запорожців.

Маніфест забуває про послуги, які Січовики зробили в останню війну Москві та московським військам, послуги, які підкреслював російський уряд у ріжноманітних офіціяльних актах, в тому числі й грамотах цариці 1772 року та 22 травня 1774 року. З маніфесту виходить, що такі послуги робило не все Запорозьке військо, а тільки, „хоч і не мала частина Запорожського війська", а всетаки лише поодинокі особи; алеж і ті, повернувшися з театру воєнних подій до Січи, „почали збиватися з правдивої дороги й проводитися заодно з своїми домашніми товаришами". Таким чином послуги Запорозького війська маніфест нехтував, а зате підкреслював невірність та зраду Січовиків щодо московської держави: на початку війни в 1768 році вони не подавали „вістей" російським військам про наступ Крим-Гірея з Татарами й самі не робили йому опору, хоч і мали для того відповідні сили. Тимчасом на протязі всього 1768 року, особливо літом та в осени, Кіш дуже часто й докладно повідомляв київського генерал-губернатора Воєйкова про те, що робилося в Очакові, Перекопі, Бахчисараї та взагалі на Кримі. Робітники на рибальнях у лимані, коло Очакова, вертаючися до Січи, говорили, що Турки раптово припинюють усякі роботи, виводять звідси своє добро та родини, виїздять звідси навіть Турки-арнавти (робітники); всі говорять про неминучу війну з Росією. Запорозькі промисловці та купці, що прибували з Криму, теж передавали заяви Татар, що незабаром розпічнеться війна, а дехто заявляв у Коші, що чув, як у Бахчисараї на ринку проголошено початок війни. Всі отакі вістки Кіш негайно передавав Воєйкову, а той хвалив за таку вірну службу військову старшину й зі свого боку давав Кошеви відповідні вказівки та потрібні для нього інформації. Звіти кошового Воєйкову, листи кримського хана до Запорожців, його звіти в 1768—69 рр. збереглися в архіві катеринославського губерніяльного правління й свідчать проти твердження маніфесту. Підставу для таких закидів мабуть дав один із проектів скасування Запорозького війська, що появлялися від офіційних представників новоросійської губернії незадовго до подій у червні 1775 року. Тут ми знаходимо такий закид Запорожцям.

Коли розпочалася війна 1768—1774 рр., Запорожці зараз же постановили на раді всі свої слободи, які лежали від устя Самари до Кінської, понад рр. Вовчою, Терном, Сухим та Мокрим Ялом, Торцем та Калміусом, спалити й залишити без мешканців, що й виконано (так, наприклад; спалено село Усть- Калміус, де було до пятьсот дворів та церква), мешканців переведено до устя Самари та до Січи. Теж саме зробили й з тими, що мешкали нижче Січи понад Дніпром, понад Богом та в єлисаветградській провінції. Зроблено це тому, щоб люди не дісталися Татарам; а ще складач зазначеного проекту висловлює гадку, що це зробили Запорожці тому, щоб Татари „очистили їх землі" — направо в єлисаветградській провінції, а наліво до Старої лінії та до Бахмута — від російських поселенців, бо на ці землі „претендували" Запорожці, покликуючися на привілей Стефана Баторія. Звідти могло вийти й обвинувачення, що 1768—69 рр. низове товариство хотіло передатися кримському ханови. Щоб такі закиди відповідали дійсности, сказати трудно. Взагаліж зміст маніфесту 3 серпня свідчить про те, що уряд Катерини II підбирав все, чим можливо було виправдати зруйнування Січи та скасування Запорозького низового війська.

Маніфест 3 серпня ствердив правно те, що зробив Текелій фактично 4—5 червня ст. ст. 1775 року.

ЕСПАНІЯ НА РОЗДОРОЖУ

В половині минулого грудня „Франко-Бельгійська Агенція" подала апокрифічне інтервю з президентом еспанської републики, Алкалою Заморою, в якому той нібито признався в повному розчаруванні в революції та в републиці і шкодував, що його власна недосвідченість та нерозважність принесли батьківщині стільки шкоди. „Доки — нібито сказав він — земля не буде населена самими святими, доти републики не будуть мати шанс на утримання там, де гарячі голови будуть їх проклинувати".

Як і можна було очікувати, автентичність цього інтервю негайно й офіційно спростовано, але зате зостається відомим історичний факт, що давній попередник Алкалі Замори Десідеріо делля Ескосура, президент першої еспанської републики, сказав у 1873 році перед цілим парляментом провідникови републиканської партії, донови Емілієви Кастелярі: „Ми, панове, великі дурні".

Ця передмова в ніякому випадку не має на меті доказати нашим читачам неможливости існування републики в Еспанії, а лише те, що сучасне її тяжке становище спричинене у великій мірі особистими якостями еспанських політиків, які не мають тої гнучкости та того дипломатичного опортунізму, що характеризує їх товаришів по інших краях сучасної Европи.

Політична партія, яка прийшла в Еспанії до влади, заходиться здебільшого негайно впроваджувати в життя свою максимальну програму, не числячися з реальними можливостями.

Певне, що в ніякій іншій країні упадок вікового державного ладу не міг би пройти з такою легкістю, як це мало місце в Еспанії. Після знаменитих комунальних виборів 1931 року, коли ще вислід голосування не був остаточно відомий (а він ніколи не був опублікований, бо був на користь монархістів), революційні партії проголосили републику. Король відїхав за кордон, а його прихильники, які дістали приказ не противитися збройно, відійшли лагідно на бік і передали владу революційним партіям.

Ідилля цих останніх не тревала довго. Лише святочний період закінчився, як соціялісти та демократи розпочали між собою завзяту боротьбу, в якій зпочатку перемога більшости лишилася за першими і вони негайно приступили до праці. Дійсно тяжко було погодити програму лідера соціялістів, Лярґа Кабалера, який мріяв про советську републику, з думками Алкалі Замори, тимчасового президента, що не починав ніякої праці, не вислухавши ранньої Служби Божої.

Соціялістичний уряд швидко провів закони про вивласнення земель, про відділення церкви від держави, про виселення Єзуїтів і навіть уже вислів у повітрі закон про націоналізацію банків, але вже і цього було досить. По цілій Еспанії вибухли повстання та розрухи.

З одного боку селяни, не чекаючи переведення земельного закону, зачали займати та ділити маєтки, пускати з димом замки і менші міста, а з другого монархісти, стаючи в обороні власности, підняли кілька поважних повстань. Тимчасом комуністи та анархо-синдикалісти озброювали робітників, а головним чином шахтярів, за майже явною допомогою Москви, а катальонські сепаратисти користали з гасел соціялістичного уряду для фактичного переведення незалежности.

Найновіший історичний досвід свідчить, що те, що є можливим у Китаю, або у далекій Росії, є цілком неможливим у ніякій країні західньої Европи. Еспанія, яка вже швидким кроком наближалася до советської диктатури, перевела вибори, на яких соціялісти несподівано були розгромлені. Вірні еспанській традиції, вони, хоч і загрозили повстанням, то практично відійшли на бік і, склавши руки, тішилися з невдач та трудноців демократів.

Тимчасом Москва, яка розчарувалася в еспанських соціялістах, дивилася на справу інакше. Вона не мала еспанських традицій і чекати, склавши руки, їй не було на руку.

За її допомогою в найбільшій частині Еспанії, Астурії, центрі гірничої промисловости, скупчено значну скількість агітаторів, зброї, вибухових матеріялів, коротко кажучи: все, що потрібне для збройного повстання, яке мала перевести таємна організація, що обєднує соціялістів, комуністів та анархо-синдикалістів.

В означений день повстання вибухло з нечуваною силою. Ввесь його хід, як показав пізніший розслід, був керований згідно з виробленою большевицькою практикою тактикою. Вже на другий-третій день соціялісти й анархісти були змушені передати провід комуністам, які зарядили негайну соціялізацію майна, мобілізацію населення, винищення духовенства й буржуазії та знищення церков і палат. Комуністичний провід зробив своїм центром Овієдо і володів краєм цілий тиждень. Нечувані навіть на московську мірку жорстокости стали відомі цілому світови і ми не маємо чого тут їх повторювати. До 7,000 населення, в значному числі жінок, дітей, духовенства, черців й черниць, згинуло підчас боїв, або були скатовані публично в нелюдський спосіб. Комуністи ставили запеклий опір війську, а причину цього зясовано щойно тоді, коли вони були остаточно розбиті. Між руїнами знайдено значну скількість чисел специяльної газети, в якій писалося, що вся Еспанія в сусідних краях вибухли повстання та що советська фльота йде на підмогу революції. Захоплені полонені кляли керовників повстання, але ніхто з них не міг точно сказати, хто саме всім керував. Провідники повстання зникли в таємний спосіб і цей останній факт свідчить, що вони не належали до числа провідників еспанського робітництва.

Здавлення астурійської большевицької революції показало, що демократичний уряд Лєту має покищо потрібну силу, щоби не допустити збройного перевороту. Але це зовсім не значить, що він має силу проводити свою політику, щоб сконсолідувати свою владу і щоб, що найголовніше, зачати виводити державу на шлях політичного й економічного доліпшення.

Але обставини показують, що для цього йому бракує того, чого бракує всім сучасним демократичним урядам, себто тривкої більшости в парляменті. Фактично він є на ласці у монархістів і перед ним залишаються два шляхи: проголосити демократичну диктатуру, для якої нема диктатора, або визначити нові вибори, яких вислід ні в кого не викликає сумнівів. Прийдеться легально передати владу монархістам, і тоді пощо були всі ці нещастя й пертурбації?

Отже хоча з певністю можна сказати, що Алкала Замора не давав згаданого вище інтервю, то здається, нема диму без вогню, і жвавий бельгійський журналіст нібито підслухав думки, до яких старому президентови тяжко явно признатися. — (ОФІНОР).

СМЕРТЬ Ж. ЛЕНОТРА.

Париж (Офінор). — Інтелектуальний Париж оплакує смерть Ж. Ленотра, що був не лише найліпшим з відомих популяризаторів історії, але й основником нової історичної школи, романізації історії, яка після війни розцвілася таким пишним квітом в усьому світі. Твори Ж. Ленотра та його наслідників відріжняються від звичайних історичних романів тим, що в них усе побудоване на перевірених історичних документах і авторська фантазія не грає ніякої ролі. Автор, правда, віджвлює історичні персонажі та примушує їх говорити, але завше лише те, що вони говорили в дійсности і на що є документальні докази. Цей спосіб писання історії потребує не лише історичних знань, але й глибокого вивчення епохи та всіх джерел, що до неї стосуються.

Ж. Ленотр почав свою історичну діяльність під впливом знаменитого Вікторієна Сарду, що був без порівнання знавцем старовини, а особливо епохи революції, і під його безпосереднім керівництвом написав свої перші твори, які відразу звернули на молодого письменника увагу широкої публики. За короткий час він уже був признаний історикам та письменником. Підійшовши щільно до Великої Революції, він на підставі точних історичних дослідів розвинчав її героїв, на котрих виховувалися покоління, які довели Европу до її сучасного стану. Він описував Дантонів і Робеспєрів не на трибуні, а в дома, в звичайному життю, з їх людськими слабостями та гріхами. Він перший з документами в руках позволив собі стати в оборону жертв революції, і то без ніякої спеціяльної прихильности до тої чи іншої з ворожих партій.

Ж. Ленотр написав до 50 окремих книжок, не числячи його звичайної 36-літньої праці в „Тан", де він давав два рази на місяць історичні нариси. Смерть застала його за писальним столом, коли він закінчував свою останню працю для газети.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться 3-го березня, зараз по Сл. Божій в 12. год. вполудне, в церковній галі при Оклей і Райс ул. Взивається всіх членів прийти на цей мітінг і приправити свої належитости, щоб опісля не жалувати, коли будуть суспендовані. — Петро Сачавський, предс.; М. Семків, кас.; В. Пилипів, секр.

А. Писемський.

БАГАТІ Й БІДНІ БРЕХУНИ

Вакорин жив із жінкою та купкою дітей у бідній хатині на краю села. Він був великий хвалько, а ніколи не міг забратися до якоїнебудь поважної роботи. Ловити рибу, провожати ловців і збирати печериці — то була вся його праця. Жив він і його родина з ласки Саврасова, гордого шляхтича та пристрасного ловця. Оповідав йому новини про дику звірину та звичайно говорив неправду. Бог зна відкіля бралася охота брехати в того добрячого та покірного Вакорина. Часто, наприклад, оповідав жінці, що бачив вірлицю та її писклята, одначе йому — на лихо — втекла. А в нашій околиці ніде нема орлів. Або піде Вакорин до близького монастиря на утреню тай там скаже бритчиковиекономови:

— Ах, яку я щуку бачив зпід вашого млина; важила принайменше зо два пуди.

А коли черці заставили воду та поглянули попід млин, не знайшли там навіть найдрібнішої рибки. Коли докоряли йому за цю малу брехню, Вакорин уперто впевняв, що бачив щуку та що він не винен, що вона втекла. Та вона напевно вернеться і треба лише впору зловити її.

Одної осени його добродій Саврасов застрілив чорну лисицю. Можете собі легко уявити, як це збільшило його зарозумілість. Приступав до кожного, показував лисячу шкіру та говорив гордо:

— А що, бачили ви?

Всі значучо похитували головою та говорили: Так, так.

За кілька днів Вакорин відійшов до іншого свого добродія. Пішов із ним ловити рибу: приготовляв йому хробаки, а зимою розгрівав їх у своїх руках. Покірно поздоровив господаря та знатних гостей, покірно сів у куті та до кожного всміхався привітливо. Господар запримітив, що він такий самітний, приликав його:

— Чого сидиш там сам один, Петрунйо? Ходи, наллєш собі горівки.

Вакорин жалібно приступив до стола та простягнув руку по горівку. В цій хвилині двері з розмахом відчинилися і в них показався Саврасов із лисячою шкірою в руці.

— Ну, що скажете, — сказав Саврасов до господаря, не поздоровивши передтим нікого.

— Не маю слів на таке чудо, — сказав господар і покірно вклонився.

— В усій Европі може трапитися таке щастя ледви раз на десять літ, хвалився Саврасов.

Тут Вакорин поставив чарку на стіл, покірно підвів голову і якнайвиразніше сказав:

— А я застрілю що року бодай три такі лисиці.

— Ти їх застрілиш?! — заревів ображений Савасов і схопив Вакорина за горло. Присутні схвильовано слідкували цю боротьбу.

— Напевно застрілю, — відповів рішучо та зарозуміло Вакорин.

— Ти їх застрілиш, заревів ображений Савасов і схопив Вакорина за горло. Присутні схвильовано слідкували цю боротьбу.

— Панове, викиньте його геть, а то я вдушу його! — хропів Саврасов.

— Як хочете, пане, та я їх усетаки застрілю, — впевняв нещасник і далі вперто втирав собі піт із чола.

— А коли так, то забирайся! — розсердився вже й господар.

— Вже йду, пане, — покірно сказав Вакорин і вийшов.

— Навіть оглодженої кости не дістанеш більше від мене, ти собако!—кричав Саврасов.

— Ні від мене, — поміг йому господар.

Коли льокай у сінях побачив, як нещасно виглядає Вакорин, сказав йому:

— Ну, ну, розвеселіть панів; скажіть, що ви брехали.

— Не можу! Скільки то я застрілю таких лисиць!

Льокай сплюнув із досади:

— Та як то може бути?!

— А тимчасом пани говорили про безсоромного брехуна:

— Така свиня, лише подумайте собі, бурмотів Саврасов.

Саврасов був лютий та чувся ображеним у своїй гордості, та всеж бодай про людське око простив Вакоринови. Приймав його й далі в себе. В душі твердо постановив собі відплатитися йому.

Одного дня приїхали в гості до Саврасова брати Рипкини. Був теж і Вакорин. Пани після гарного обіду стали розповідати собі ріжні видумки. Один оповідав, що в них паламар їздить по церкві на коні, як збирає на тацу; другий упевняв, що ще як був дитиною, то вбив ведмедя; та найбільший брехун був старий Рипкин. Він розповідав, яке то йому недавно притрапилося нещастя: Коні гнали понад сам беріг із усієї сили. Коли він побачив, яке нещастя грозить йому, схопив одно колесо рукою тай так здержав віз.

— Я також зробив би це! — несподівано відізвався Вакорин.

— Ти... ти... — дразнив його Саврасов.

— Я... я...

— Зараз давайте сюди віз і лиш одного коня, хай ми бачимо, чи він на рівному зможе здержати віз. Колиж брешеш...

Привели коня та віз і Вакорин ухопився двома руками за переднє колесо, а ногами за заднє. Лежав на животі. Кінь нараз зірвався, а Вакорин вспів уратувати лиш одну руку. Другу руку й ноги поломило йому.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В ДОПОМОГУ РІДНІЙ ШКОЛІ: СЛОВОМ І ДІЛОМ.

З думки не сходять мені ті слова, що я їх вичитав у „Свободі" з дня 7 лютого, де пишеться в редакційній статті про потребу допомоги Рідній Школі. А найбільше заболіло мене те, що коли давніми роками ми збирали на школу в краю по дві чи три тисячі долярів підчас коляди, то цього року зібрали всього $300.

Тому висилаю від себе до Обєднання **сто долярів** (підкреслення редакції) на допомогу Рідній Школі в краю. Хочу тим задокументувати, що ми тут в Америці добре розуміємо вагу Рідної Школи. І хай Ляхи не тішаться, що Рідна Школа може впасти, чи скоротити свою діяльність, бо так складається, що хвилево не дописала поміч Рідній Школі з Америки. Рідна Школа не може впасти. Вона мусить жити і розвиватися. І мусить нам виховувати нове покоління в новім боєвім українськім дусі, такім, з якого виростали би нові Біласи і Данилишини. Вона має виховати нам характерну і свідому українську молодь. Вона має дати нам нових каменярів, що розбудовуватимуть наше життя на всіх ділянках.

Нам не плакати і не нарікати. Нам не спихати вини в наших невдачах на когось іншого. А треба нам памятати, що тільки ми самі можемо собі допомогти. Життя наше не вічне. А коли воно щонебудь вартує, то його вартість у тім, що ми доброго зробили для загальної справи. Як кождий з нас перейметься Франковим духом, що на кождому з нас мілонів стан стоїть, що кождий з нас заважує на тім, чи будемо вільними, чи далі житимемо в ярмі, тоді певно справа наша піде вперед. Тоді не важко буде тим, що посклада-ли по пару тисяч долярів на чорну годину, витягнути пару долярів і дати на Рідну Школу, визвольну акцію чи іншу народню петребу. А від датку на таку ціль як Рідна Школа ледви чи можна кому відмовитися.

Йосиф Семенків,
Балтімор, Мд.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ГАЙЗЛЕТОН, ПА.

Українська радіопрограма.

Вже понад пів року розсилається через радію кождої неділи українську програму від год. 12.45 зі стації W.A.Z.L. Програмою займаються громадяни Анна і Микола Грабарович з Сентралії, Па., що, хоч роджені й виховані в Америці, є свідомими Українцями і люблять та шанують українську штуку. Та програма удержується виключно з оголошень чужих підприємств. І виконує вона велику роботу, бо по тутешніх околицях живе дуже багато наших людей, що навіть не знають, як вони по національности називаються. Оттакими радіовими українськими концертами можна би тут багато осягнути. Якби так українські організації й клюби та Українці-безнесмени оголошували свої підприємства через радіо, тоді можнаб мати чудову українську програму, яка притягалаб чужинців, як теж можнаб мати спеціяльну дитячу програму. І можна мати українську годину кождого дня, якби було більше попертя з нашого боку. На всякий випадок добре буде, як Українці писатимуть до радіової стації, щоб давала довші українські програми та щоб їх було більше.

І. Заблоцький.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

НОВІ КНИЖКИ

НОВА КНИЖКА ПРО УКРАЇНУ.

Заходом „Обєднання Українських Організацій в Америці" та при активній матеріяльній допомозі з боку Українського Народного Союза вийшла цими днями книжка: **D. SNOWYD: SPIRIT OF UKRAINE: UKRAINIAN CONTRIBUTIONS TO WORLD'S CULTURE. New York City; United Ukrainian Organizations of the United States, 1935.**

Як говориться в передмові, книжка виросла з давно відчутої потреби. Американці нераз бачили в американських містах великі українські політичні демонстрації та хотіли знати, які ідеали кермують учасниками демонстрацій. Вони бачили прояви народнього українського мистецтва, українські танки, українські вишивки, вироби, чули ураїнські народні пісні, та хотіли знати дещо ближче й про цю творчість і про її творців. Роджена в Америці молодь українського роду зверталася з такими питаннями до своїх родичів, але родичі не все могли їй як слід пояснити. Власне ці завдання збирається сповнити ця нова книжка.

Старається вона відповісти на питання: що дали Українці світовій культурі? Себто, чим Україна причинилася до того, що на світі краще жити?

Історична заслуга України.

Відповідає на це широке питання книжка в трох частях. У першій частині книжка показує, яку історичну службу сповняв ураїнський нарід за століття свого існування.

Доля поклала Українців на землю, незвичайно важну для історії. Ця земля незвичайно багата й положена на границі двох світів, коло порога Азії. Народи, що з Азії пруть до Европи, мусять переходити через Україну, або щонайменше попри неї, й зачіпати український нарід. Так уже сама доля покликала Україну боронити культуру Европи перед Азією.

На Україні перехрещувалися ріжні культурні впливи. Тут сперлася грецька культура з римською, тут зударилися з собою ідея републіканізму й самовизначення народів з ідеєю аристократії й деспотизму, а накінець ідея індивідуалізму з ідеєю комунізму. Серед боротьби цих напрямків формувалися три українські держави: стара княвівська, київська держава, козацька република на початках нових часів, та найновіша, українська народня република. Як ця боротьба переводилася, як закінчувалися ріжні її стадії і як вона нині представляється, про це говорить перша частина книжки.

Культурний вклад України в культурну скарбницю світа.

Друга частина книжки присвячена зображенню заслуг українського племени для культури людства в тіснім значінню. Це немовби відповідь на питання: чи втратив би світ щонебудь, якби не стало української культури?

Тут наперед характеризується культурну здібність України, даючи цим відповідь на ворожу пропаґанду, що, мовляв, Українці не тільки нічого не дали, але й не могли дати, бо вони до культури не здібні. З огляду на те, що такі брехні поширюють про Українців передовсім Москалі й Поляки, книжка вживає головно польських і московських авторів на те, щоб їх словами засвідчити глибокі культурні здібности й заслуги українського народу.

Українська література: писана й устна.

Зображуючи подрібно культурний вклад Українців у світову культуру на ріжних ділянках, книжка передовсім присвячує увагу українській літературі, себто тому вкладови, котрий Українці дали в розвій людської думки й почування. Та прекрасні надії, які розбудило українське письменство, викликали в Росії тільки завист і страх.

Починаються переслідування українського писаного слова, і тоді, щоб захоронити український нарід від повного здичіння, українська неписана, устна література починає сповняти велику, майже непосильну задачу вдоволити потребу думки й почування серед Українців. Тому книжка присвячує спеціяльну увагу зображенню української устної творчости.

Українська музика.

Рівнорядно з устною літературою розвивається народня музика. Зясувавши її розвій на протязі віків, її характеристичні признаки в ріжних періодах української історії, книжка змальовує значіння музики для культрного розвою Українця та заходи московського уряду її здушити.

На ґрунті багатої народньої музики виростала музична творчість індивідуальних композиторів. Дехто з перших таких композиторів іще й нині уходить за чужинця. Багато з української народньої музики запозичили чужинецькі композитори, не давши українському народови навіть звичайно належного за це признання. У нинішних часах з неї виростає свідома вже творчість свідомих національно композиторів, що, не дивлячися на досвіди чужих шкіл, усетаки творять українську національну музику.

Народній танок.

В окремім уступі книжка представляє значіння танку як вислову артистичних почувань в Українця.

Тут прослідкується, як історична доля українського народу знаходила свій вислів у народньому танку та як у ріжних періодах української історії повставали ріжні танки, щоби зобразити ритмічними рухами тіла зростаючі в душі Українця почування.

Народня ноша.

Уступ про народню ношу має на ціли заповнити люку, котру видно в усім, що досі писалося або говорилося про український народній стрій. Чулося там і читалося лише самі голословні запевнення, що цей стрій гарний, чудовий, прекрасний, естетичний, і таке інше. Чому саме він гарний, у чому його краса, цього не говориться. На це важне питання, важне не тільки для цікавих але й для тих, що хочуть своє знання вжити для практичного творення нової одежі, цей уступ відповідає в короткім, а змістовім викладі.

Українська хата й штука.

Дальший уступ описує той вклад, який український нарід зробив для прикрашення цілої оселі та для прикрашення хати. Тут звертається спеціяльну увагу на українське народнє різьбарство дерева та килимарство.

Спеціяльний уступ змальовує український вклад у штуку архітектури, далі в малярство й різьбу. Особливо в уступі про малярство знайде читач багато відомостей, які досі були тільки подекуди оброблювані.

Моральна, правна й релігійна спадщина.

Цей відділ закінчується двома уступами, що зясовують, яка моральна вдача проявляється з артистичної творчости, зі звичаїв і обичаїв українського народу. Далі показується, як відріжняється Українець своїми правними поглядами та релігійними почуваннями від ріжних інших народів, що його окружають.

Репрезентаційні люди.

У третім відділі книжки показується репрезентаційних людей України, себто людей, які найкраще зображають думки, почування й змагання Українців, отже автора „Слова о Полку Ігоревім", Сковороду, Шевченка, Франка й Лесю Українку. Для контрасту цим свідомим Українцям змальовано несвідомих Українців, Миколу Гоголя й Марію Башкірцеву, щоби показати, до чого доводить задушення національної свідомости.

Книжка має в собі півчверта десятка ілюстрацій. З тих тільки небагато вже відомі пересічному українському читачеви. Решта — це все ілюстрації, йому невідомі. Це зображення передовсім ріжних творів української народньої творчости й українського мистецва, головно малярства. Ілюстрації підобрано зовсім свідомо з думкою підчеркнути народню творчість та зілюструвати її на предметах буденного вжитку. Між ілюстраціями є теж мапа України з 17-го століття.

До книжки доданий „індекс", себто покажчик імен і предметів, щоб читач, котрий хоче знайти щось у книжці, міг знайти собі відповідну сторону без витрати часу й труду.

Книжка має коло півтори сотні сторін друку. Видана поправно. Коштує у дрібнім продажі 1 доляр.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДО ТИХ ЧЛЕНІВ, ЩО ЩЕ ДОСІ ЗНАХОДЯТЬСЯ В СТАРІМ РОДІ ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

З кінцем 1934 року було в У. Н. Союзі всіх повнолітніх членів 20,974. З цього числа 17,288 були обезпечені в ріжних клясах нового роду обезпечення, а 3,686 у старім роді обезпечення. Тимсамим у старім роді обезпечення лишилася вже тільки ОДНА ШЕСТА ЧАСТИНА з загального числа членів. Те число на протязі січня і лютого 1935 року ще зменшилося, так, що тепер у старім роді обезпечення остається 3,300 членів.

Минулого року головна канцелярія У. Н. Союза подала до відома членства вирішення актуарія У. Н. Союза, в якому було сказано, що висота вкладок і резерви кожного члена старого роду обезпечення була обчислена в 1932 році на підставі такої калькуляції і припущення, що всі члени перейдуть до нового роду обезпечення на протязі 1933 і 1934 року. Далі в цьому вирішенню актуарія підкреслено, що ті члени, які на протязі призначеного часу не перейдуть до нового роду обезпечення, опісля будуть обовязані платити вищі вкладки таки у старім роді обезпечення, а в тому самому часі не зможуть користати з тих привілеїв, з яких користають ті члени, що перейшли до нового роду обезпечення. А ті привілеї є: позички на заплачення вкладок, або безплатне продовження, або виплачене обезпечення.

Та, не зважаючи на таку заяву актуарія, і на заклики головного уряду У. Н. Союза в тій справі, всетаки одна шеста частина членів осталася в старім роді обезпечення з кінцем 1934 року.

Супроти того головний уряд У. Н. Союза на своїм річнім засіданні з лютого 1935 року, за попереднім порозумінням і згодою актуарія, ухвалив таку постанову:

Маючи на увазі, що ті члени, які ще досі є в старім роді обезпечення, певно не здавали собі справи з того, в який спосіб ВОНИ САМІ СЕБЕ СКРИВДИЛИБ, якщо осталисяб у старім роді обезпечення та були змушені платити вищі вкладки, а в тому самому часі не мати ніяких привілеїв за ті вищі вкладки, головний уряд У. Н. Союза постановив дати тим членам іще раз можність застановитися серіозно над своїм положенням, та, передумавши ту справу зріло й розважно, поступити так, як їх власний інтерес вимагає. А вже тут не може бути ніякого сумніву, що власний інтерес диктує кожному такому членови перейти конечно до нового роду обезпечення.

І хоч дальша виміна грамот потягне за собою додаткові видатки зі сторони орґанізації, бо для багатьох з тих членів треба буде робити окремі обчислення їх вкладок і резерви, то проте головний уряд У. Н. Союза, зваживши те некорисне положення, в якому, ЧЕРЕЗ СВОЮ ВЛАСНУ ВИНУ, знайшовсяб кожний такий член, який не перейшов би до нового роду обезпечення, порішив дати тим членам іще одну нагоду зробити те, чого вони досі не зробили, а саме, ДАТИ ІМ НАГОДУ ПЕРЕЙТИ ДО НОВОГО РОДУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА ПРОТЯЗІ НАСТУПНИХ ЧОТИРОХ МІСЯЦІВ:

ТИМСАМИМ ОСТАТОЧНИЙ РЕЧЕНЕЦЬ ВИМІНИ ГРАМОТ ЗІ СТАРОГО ДО НОВОГО РОДУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ СКІНЧИТЬСЯ 30 ЧЕРВНЯ 1935 РОКУ.

Якщо по упливі того реченця знайшовсяб іще якийсь член, що таки не перейшов би до нового роду обезпечення, то тоді такий член хай уже самий несе наслідки за свою нерозважну поведінку.

Отсе є постанова головного уряду У. Н. Союза. А тепер ті члени, які ще досі є в старім роді обезпечення, хай добре застановляться над тим рішенням. І хай памятають, що перейти до нового роду обезпечення — значить: зробити для себе самого корисне діло.

За головний уряд У. Н. Союза:

М. МУРАШКО, предсідник **Д. ГАЛИЧИН**, рек. секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Жалібний концерт в память Ольги Басарабової.

В одинацятьліття великої трагедії, що скоїлася в нашому рідному краю, Український Червоний Хрест в Ню Йорку уладив дня 10. лютого величавий жалібний концерт в память покійної Ольги Басарабової. В цей спосіб віддано глибокий поклін тіням великої мучениці за волю Батьківщини.

Концерт попереджено панахидою, відправленою в обидвох церквах. В часі поминального богослуження відбулася збірка на національні цілі.

Концерт відбувся вечором в салі Українського Народнього Дому при 6-тій вулиці.

На вступі представлено живий образ з могилою Покійної Мучениці, над якою деклямувала пані А. Гладун і 6-літня Іруся Близнак. Ця остання молоденька патріотка своїм дитячим голосочком зворушила всі серця, за що одержала дуже багато оплесків і вязанку цвітів.

Опісля мішаний хор під проводом п. Ю. Кириченка відспівав жалібний марш: „На могилі Геройки Ольги Басараб" і „Чуєш, брате мій".

Вступне слово виголосила пані А. Середа. Бесідниця зясувала ціль влаштування концертів і ріжного роду національних імпрез. Мова її була навіяна глибоким патріотизмом.

Потім наш славний барітон п. П. Ординський відспівав дві пісні: „Ой сів пугач на могилі" й „Ой ізза Чорного моря".

Пан М. Осадчук і панна С. Гук відспівали дві пісні: „Як стрільці йшли з України" й „Ой зажурились стрільці Січові".

На закінчення першої части концерту жіночий хор, під проводом п. Ю, Кириченка, відспівав дві пісні: „На вічний спомин О. Басараб" і „Горе тій чайці".

Другу частину концерту започаткував мішаний хор, що під проводом п. Ю. Кириченка відспівав такі пісні: „Засумуй, тримбіто" й „Коби скорше з гір Карпат".

Святочну промову виголосила п. З. Жуковська. Представила образ терпінь О. Басарабової, та те, за що її Ляхи катували й зневажали. Покійна, говорила п. Жуковська, померла наслідком варварських катовань, але видержала й у тюрмі на тім геройськім шляху, по якім ступала, а який веде до визволення українського народу. В дальшій промові виступила проти романтизму, вказуючи лиш один шлях до визволення: органічно - орґанізаційно - позитивний.

Вкінці візвала жінок ставати в ряди Українського Червоного Хреста.

Потім пані Е. Ревюк відіграла кілька скрипкових соль, які виконала з великою технікою і чувством, за що в нагороду одержала дуже багато оплесків.

Вірш під наголовком „На вічну память О. Бабсараб" віддеклямувала пані А. Гладун і потрясла ним уми і серця усіх присутніх.

Опсля артистка Марія Гребінецька відспівала „Слово, чому ти не твердая криця" й „Ні, не співай пісень веселих". Співала, як завжди, знаменито.

На закінчення другої точки концерту мішаний хор, під проводом п. Ю. Кириченка, відспівав „По синьому морю", „Ой у полі криниченка" й „Живи, Україно", а на закінчення „Ще не вмерла Україна".

Самий концерт був дуже вдатний і тому випав величаво. Саля була виповнена публикою вщерть. Дохід з концерту призначено на визвольну боротьбу.

Приявний.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

В. К., Ню Йорк, Н. Й. — З такою назвою перебрала Чехословаччина цю країну. Тут більша вина наша власна, ніж наших ворогів. Якби ми були національно свідомі, то не булоб цеї баламути. Та і їй прийде незабаром кінець.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

МІЛВОКІ, ВІС.

На Рідну Школу.

Тов. ім. Івана Франка, від. 103 У. Н. Союза, відбувало збори 19. січня. По скінченню нарад предсідник відділу, Теодор Танін пригадав приявним членам про те, що Рідна Школа потребує помочі, а тоді члени зложили $5.55 на ту ціль. Жертвували: І. Пунько і А. Гатала по $1; Т. Танін, Н. Петричко, А. Ковтун і П. Стецик по 50 ц.; І. Олиїанський 30 ц.; І. Бариляк, Т. Барсук, Н. Кудринський, І. Гірський і Й. Соніцький по 25 ц. Разом $5.55 вислано через Обєднання.

Н. Кудринський.

ДЖІРАРД, О.

На визвольну боротьбу.

Комітет Допомоги Лемківщині заколядував цього року в Йонгставн, О., і в околиці $15 на визвольну боротьбу і переслав ту коляду через Обєднання на призначену ціль.

М. Іванчак.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

UKRAINIAN AFFAIRS IN AMERICA

GOLD MEDAL WINNER

Carl Barylak 406-A—North 12th Street, Milwaukee, Wisconsin, of Ukrainian descent, received a "Gold Medal," February 7, 1935, as an award for being the honor student of the graduating class of the Eight Street Elementary School.

Scout ROMAN HATALA.

UTICA GIRLS ORGANIZE

The Ukrainian girls of St. Peter and Paul's Church of Utica, N. Y., have organized a club which justly bears the name Young Daughters of Ukraine. We have already annexed ten members, ages 16-22, who are quite keen and enthusiastic about our future plans. Officers were chosen at the last meeting, in which Miss Mary Starr was elected president and Miss Catherine Kutsick—secretary-treasurer. Plans for a dance in the near future were discussed also.

Weekly readings of Ukrainian literature by various members with literary talents were also approved by the girls. It is intended to produce not only a club of social benefit, but one of educational value for both young and old.

A basketball team was also one of the timely suggestions, which was proposed by girls with athletic interests and which met with the consent of all present. Miss Helen Romanow, whose achievements in athletic circles in schools and various clubs in this city are well known, was appointed athletic instructor.

We hope in the near future to have unswerving assistance and cooperation from all of our Ukrainian girls in Utica, which I sincerely believe will not be difficult after they have acquainted themselves with our motto:

To learn and achieve for the land of our Fathers, Ukraine.

MARY ROMANOW,
Publicity Manager.

SITCH BRANCH IN STAPLETON

A meeting was held on Sunday, February 10, in the Ukrainian Hall, 35 Warren Street, Stapleton, Staten Island, for the purpose of organizing a branch of the Chornomorska Sitch. Speeches on the occasion were given by the Chief Commander of the Chornomorska Sitch Organizations, Mr. Biletsky and the Secretary, Mr. Fik. During the course of the speeches, a comprehensive summary of the purpose and machinery of the Sitch was developed and necessity for organizing the youth was stressed. After applications for membership in the Sitch had been made and accepted, elections of officers to the new branch were conducted on the floor of the house.

Mr. Reinhardt was elected captain, Mr. Slobodian was elected Lieutenant. Other elected were: Recorders, Mr. Nabereznі, Mr. Okrepka and Mr. Teleshevski; Secretary, John Geba, Treasurer, Mr. Torban, Financial advisers, Miss Anna Bilinski and Miss Eunice Geba, Flag Bearers, Mr. Lersow and Mr. Tichky. A Controlling Committee was also appointed, consisting of three members: Mr. Iwanitsky, Mr. Walega, and Miss Catherine Stychek.

This development in Stapleton is important since it offers a much needed opportunity to the youth of Stapleton to become better acquainted with Ukrainian affairs. Through this organization they will also be able to get to know other youth organizations from other places.

JOHN GEBA, Sec'y.

BOSTON CLUB ACTIVITIES

The Ukrainian Church Club of Greater Boston held its first Semi-Monthly meeting for the year 1935, at which the following officers were elected for the coming year: Pres. Michael Yarosh; Vice Pres.—Miroslav Zelechivsky; Sec'y—Vladimir Zelechivsky; Treas.—Sophie Shafranski; Sergeant-at-Arms—Michael Bodnar. The following were voted into the Investigation Committee: Vladimir Zelechivsky, Michael Kucher, and Olga Kupchyk. Miroslav Zelechivsky was appointed dancing instructor.

The Club has been in existence for five years, having been founded in the year 1929. It has been doing excellent work, and will continue in the matter of spreading knowledge of Ukraine by its theatrical and radio appearances with our Ukrainian national songs and dances.

An annual dance was held by the Club in January with great success, the proceeds of which, $80.00, were used to buy a part of the much needed costumes for the Ukrainian dancers.

Thus far the Club has performed at the outstanding halls of Greater Boston, and in many outlying places. Also the Chorus, under the direction of Rev. Joseph Zelechivsky, which is composed of Club members, has made appearances at various radio networks of Central Boston. For instance, the following performances have been given for the month of February alone: at the Teachers State College of Mass. in Framingham on Feb. 8th; at two local theatres of Greater Boston; at different prominent churches in the locality; and a choral appearance over the Yankee Network of New England from WAAB—Hotel Buchminster in Boston. All these performances have met with success and with hearty congratulations from prominent people and different professors of universities and colleges.

VLADIMIR ZELECHIVSKY,
Secretary.

WORK OF THE NEW YORK Y. U. N.

The Eleventh Branch of the Young Ukrainian Nationalists, in New York City, has completed its first year of existence in comparative success.

During the past year a great many obstacles that were encountered tended to hinder the progress of the organization. These difficulties were mainly caused by the New York Ukrainian-American youth's insatiable passion for social activities and its complete indifference toward everything advocating Ukrainian-Americanism.

However, the few score sincere thoroughbreds continued their endeavors in absolute disregard of the indifferent majority. This Branch of the Y. U. N. in its attempt succeeded, if not in anything else, to instill into the minds of its members a purpose based upon the highest ideal of all Ukrainians—a free, united, sovereign Ukraine.

So that this purpose would not only be a demagogic phrase, the Y. U. N. in New York has in the past few months materially helped the campaign for Ukraine's liberation with its slight contribution of $215.00 (in round figures).

In order to gain new members, and to provide recreation for the standing ones, a basketball team was organized, outfitted, and supported. Social activities acted as inducements in the membership campaign. Lectures on Ukrainian history, literature, problems, etc., were presented periodically. The Branch also participated in the affairs of the ODWU branches of New York.

Recently a military drill week was set aside for the males of the Branch. Whereas, the fair sex retaliated by instituting a permanent meeting for themselves for the purpose of discussing certain problems of their own.

Fully realizing the righteousness and validity of our purpose our Y. U. N. Branch hopes that all other youth organizations throughout the country follow, if they have not already done so, our intentions.

STEPHEN W. DROBOTY.

AMERUKS CLUB.

The Ameruks Club, to date, has sponsored a series of social events at their club to begin with outstanding events occurring in February such as a waltz contest, St. Valentine and George Washington Birthday Dances. The club room was decorated for each occasion; prizes were awarded.

The associate co-operative clubs and guests have complimented the club upon the way they sponsor the much-discussed, enjoyed functions. All are happy and look forward to the next event.

The co-ed members under the supervision of Ann J. Zacharkow, Vice-President, tendered to the club a well-planned, enjoyed Tea Party.

The Club is planning many events to take place in the near future, which will be announced shortly. These will be for the furtherance of Ukrainian ideals.

Our President, John W. P. Slobadin, our Honorary Member, Stephen J. Jarema, and Michael Terleski, after much planning over a lengthy period, announce that the Ukrainian Youth are beginning to form a "Club Council" in New York City. Several organizations have declared their intentions of participating. The plans of the Club Council will be announced in the near future.

WALTER LONIAK,
Publicity Manager.

YOUTH CLUB FORMED IN PHILLY

The Ukrainian American Youth's Club has been recently organized under the direction of Dr. Walter Gallan, Chairman of the United Ukrainian Committee of Philadelphia, Pa.

Temporary officers and committee members have been elected. Future meetings are to be held every second Tuesday of the month at the Ukrainian Hall, 849 North Granklin Street, Philadelphia, Pa.

THE SPORT WHIRL

ROCHESTER ST. JOSAPHAT REGISTERS EXCITING WIN

After a mediocre season the St. Josaphat Ukrainian basketball team of Rochester handed their followers a pleasant surprise last Thursday night, when they defeated the Gates Merchants, Rochester Rural District champs in 1933-34, by the score of 31-25. This defeat is considered one of the fine major upsets to be suffered by any semi-pro team in the Rochester area this winter. Up to the end of the first half the game promised to result in another Merchant victory, with the score of 18-7 in their favor. But did these loyal sons of the rolling steppes bow their head in submission to the commands of the ex-plowboys? Nay! Final statistics show that in the second half the Saints rolled up 24 points to their opponents' seven. In 40 minutes of some of the wildest basketball seen by Saint Jo followers in many a moon, five men in yellow and blue, led by "Lazy" Borshansky, gave an exhibition of weird, spectacular and (skillful?) offensive basketball that would have made Nat Holman and his Celtics gloat with glee. During the second half, Borshansky registered 14 points while his inspired team mates put up a defense that stopped the Merchants completely. Sorohti and Kowba tossed in 13 points between each other. Jacula, Hryzak and Sorochtey played a bang-up defensive game. The Fink brothers played best for the losers.

The social end of the Saint Josaphat Ukrainian Young Men's Association has been holding its own under the direction of Michael Koldansky, social chairman. After a successful winter season of dances and parties, Mr. Koldansky and his committee will inaugurate the Spring season Sunday night, March 3, when the Auburn Ukrainian basketball team and the Saints continue their seven year old rivalry, at the Aljo Club. The Champion Knit Girls, Western New York's foremost girls team, will perform in the preliminaries with an opponent not selected as yet.

St. Josaphat's Ukrainian Young Men's Association.

BAYONNE UKRAINIANS' VICTORY

Climaxing a see-saw contest by counting twice in the closing minutes, the Ukrainian netsters defeated St. Henry's by a score of 34 to 30 yesterday afternoon in the Catholic Basketball League at the Victory Memorial Hall to move into second place in the loop.

The nightcap was a thriller from start to finish. The "Ukes" grabbed a one-point lead in the first quarter, after sporting a rapid-fire passing attack, which momentarily had their foes back on their heels. In the next session the Twenty-ninth Streeters solved the offense and began to wreak a little havoc of their own. Their splurge was short-lived however, and they ended the half still one point behind Joe Americk's scrappy five.

The victors opened up the second half scoring with Kuzinski counting on a long throw. Ed Wicke interrupted their drive by contributing a basket to Harry "Hooks" Kiley's cause but once more his clan gave way to the "Ukes" and they increased their advantage to 25-16 before the midtowners could tally. The belated drive on the part of St. Henry's, however was not great enough to benefit the team directly and the period ended with the Americk men leading 25 to 21.

In the final session St. Henry's put on a spirited drive, managing to tie its foe and pass them, but the edge, a single basket, could not stave off the Ukrainian attack and once more St. Henry's gave way. The lead changed three times during the hectic chapter before the "Ukes," through field goals by Kuzinsky and Ed Strokar, gained the winning margin. The whistle sounded soon after Strokar's successful throw, with the Ukrainians leading by a 34-30 score.

Kusinsky topped the scoring column with 11 points. Nick Carine led the losers with eight.

(Bayonne Times, Feb. 11, 1935)

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 3-го березня, в малій гали У. Н. Дому, в годині 12-тій вполудне. Кождий член обовязково має прийти на мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Неприявний член заплатить 1 дол. кари. — Микола Захрецький, предс.; В. Тритяк, фін. секр.; В. Репужинський, кас.; О. Запоточний, рек. секр.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(202)

Усанґа тепер дістав першу лекцію в літанню. Англієць пробував намовити його покинути цей намір. Тоді фельдфебель почав йому грозити. „Ол райт, як хочеш", буркнув Роджер. „Я тобі дам таку лекцію, що її запамятаєш, як довго жити будеш". Потім він звернувся до Ольги: „Попроси його, щоби він дозволив тобі поїхати з нами".

Усанґа усміхнувся дико й відмовився. „Вона лишається тут", він сказав. „Мої жовніри їй нічого не зроблять, як ти мене повернеш здоровим". „Скажи йому", сказав Роджер, „що як тебе не буде видно, як я буду вертатись, то я заберу його назад до бритійського табору".

Усанґа згодився та дав відповідні пояснення своїм жовнірам. Одначе, як він сів у літак, його відвага почала слабнути. Як мотор пустився в рух і великий пропелер почав обертатися, він крикнув до Роджера, щоб його пустив.

Тимчасом літак уже біг здовж землі. Як він піднявся й почав уноситися понад дерева, Мурин настрашився ще більше. Роджер гнав свій літак усе вище й вище, кружляючи широким колом понад лісом.